Adviescommissie Nationaal Groeifonds

November 2024

Advies voorwaardelijke toekenning

In de tweede beoordelingsronde heeft de adviescommissie Nationaal Groeifonds bij verschillende projecten geadviseerd middelen te reserveren of voorwaardelijk toe te kennen. In oktober is er een aangepast plan ingediend bij de adviescommissie voor het project Photondelta. De adviescommissie heeft beoordeeld of de aanpassingen voldoende tegemoetkomen aan de gestelde voorwaarden.

Op basis van deze beoordeling adviseert de adviescommissie een deel van de voorwaardelijke toekenning van PhotonDelta om te zetten in een definitieve toekenning. Op de achterliggende pagina's is het advies van de adviescommissie weergegeven.

Inhoudsopgave

PhotonDelta 3

PhotonDelta

Het doel van PhotonDelta[1] is de ontwikkeling van het Nederlandse fotonica-ecosysteem en de industrialisatie hiervan te versnellen. Het PhotonDelta programma is opgedeeld in twee fasen, waarvan de eerste fase onvoorwaardelijk is toegekend, en de tweede fase voorwaardelijk is toegekend. Het consortium verwacht midden 2025 de aanvraag voor de tweede fase te doen. Eén van de voorwaarden voor het toekennen van de middelen voor de tweede fase is een positieve tussentijdse evaluatie. Aanleiding voor deze tussentijdse beoordeling is een verzoek van het ministerie van Economische Zaken (EZ) om 53,8 miljoen euro uit de tweede fase al eerder definitief toe te kennen en de looptijd van het project te verlengen naar 2033.

De aanleiding voor dit verzoek komt voort uit de EU Chips Act, dat inzet op de versterking van de Europese chipsector met een EU-investering van 3,3 miljard euro. De Chips Act kent drie pijlers, waarvan de eerste pijler gaat over het versterken van Europa's productiecapaciteit, onder andere door middel van vijf 'pilotlines'. Het ministerie van EZ heeft er bij de totstandkoming van de Chips Act op ingezet dat er ook een pilotlijn zou komen op het gebied van geïntegreerde fotonica. Dat is gelukt: via de Chips Joint Undertaking stelt de EU hier 190 miljoen euro voor ter beschikking. De deelnemende lidstaten moeten het bedrag cofinancieren: de totale projectomvang is 380 miljoen euro.

Nederland heeft samen met Spanje en deelnemers uit Finland en Ierland een projectvoorstel ingediend voor deze pilotlijn: PIX Europe. Het Nederlandse aandeel is 132,6 miljoen euro. De EU, via de Chips Joint Undertaking subsidieert 50%, dus 66,3 miljoen euro. De overige 66,3 miljoen euro moet nationaal worden gecofinancierd. Het ministerie van EZ stelt 12,5 miljoen euro ter beschikking. Voor de resterende 53,8 miljoen euro vraagt het ministerie van EZ geld van het PhotonDeltaprogramma naar voren te halen vanuit de tweede fase om het in 2025 te kunnen committeren als nationale cofinanciering. Daarbij wil het ministerie van EZ graag het project verlengen zodat eventuele revolverende middelen opnieuw bestemd kunnen worden voor PhotonDelta gedurende de looptijd van het programma. De pilotlijn zal in eerste instantie door TNO, Universiteit Twente en de Technische Universiteit Eindhoven gerealiseerd worden. Het deel van de pilotline dat bij TNO gerealiseerd wordt, zal na 5 jaar overgedragen worden aan het bedrijf SMART Photonics zodat deze op kostprijs en volume kan concurreren.

Het ministerie van EZ brengt de volgende argumenten naar voren:

- De doelstellingen van dit PIX project en de tweede fase van het PhotonDeltaprogramma komen overeen en het consortium ondersteunt deze nieuwe committering volledig;
- Deze wijziging stelt in staat 66,3 miljoen euro aan extra financiering uit Brussel aan te trekken;
- Dit project bestendigt de koploperspositie van Nederland in de Europese Unie en voorkomt dat de middelen bij andere lidstaten terecht komen, waardoor Nederland die koploperspositie verspeelt;
- Met dit project sorteert Nederland voor op de Chips Act 2.0, waarover de discussies nu beginnen;
- De adviescommissie vond bij toekenning internationalisering en bestendiging van de strategische internationale waardeketens belangrijk;
- Het werken met een 6-inch InP wafer fab biedt Nederland, en in een latere fase SMART Photonics, een significant concurrentievoordeel op het gebied van volume en kostprijs. Voor potentiële investeerders is het zeer belangrijk dat SMART Photonics kan laten zien dat het deze stappen gaat zetten.
- Voor verschillende onderdelen van het PhotonDelta programma worden de NGF-middelen revolverend ingezet. Zo zal ook de opbrengst van de beoogde verkoop van de 6"InP wafer

[1] Meer informatie over het project is hier te vinden: https://www.nationaalgroeifonds.nl/overzicht-lopende-projecten/thema-sleuteltechnologieen-en-valorisatie/photondelta

fab aan SMART Photonics een te verwachten inkomstenbron zijn. Omdat het overgrote deel van de verwachte opbrengsten pas over een periode van 5 tot 10 jaar te verwachten zijn, is het verzoek de looptijd van het PhotonDelta programma te verlengen tot 2033. Dit stelt het ministerie van EZ in staat om in nauwe samenspraak met PhotonDelta de middelen opnieuw voor partijen in het ecosysteem aan te wenden.

Advies

PhotonDelta			
	Toegekend (Fase 1)	Voorwaardelijk toegekend (Fase 2)	Einde looptijd project
Huidige situatie	266,2	204,6	2028
Situatie na advies	320	150,8	2033

Toelichting op het advies

De adviescommissie adviseert positief op dit verzoek van het ministerie van EZ. De commissie vond internationalisering een belangrijk aandachtspunt in haar beoordeling in 2022. In dit licht is deelname aan het PIX Europe project positief. Hiermee geeft het achterliggende consortium invulling aan het zoeken van Europese samenwerking en het vergroten van de zichtbaarheid in de EU brede waardeketen. Daarnaast profiteert Nederland met deelname aan dit project van de Europese financiële steun, het brede netwerk en de mondiale positie die Europa biedt en die Nederland op deze manier kan behouden. De commissie vindt het ook positief dat het hele ecosysteem dit plan ondersteunt.

De commissie hecht eraan te vermelden dat zij bij oordeelsvorming over dit verzoek geen uitgebreide marktinformatie of informatie over de voortgang van het programma ter beschikking had. Er is ook geen informatie beschikbaar over de bedrijfsresultaten, noch over de investeringsplannen van SMART Photonics. De Commissie kan dan ook niet zelfstandig vaststellen of dit een verstandige investeringsbeslissing is voor SMART Photonics en het fotonicacluster in Nederland. Door het ontbreken van de tussentijdse evaluatie en een gedetailleerd plan voor de tweede fase, is het ook niet duidelijk wat er nu niet meer gedaan wordt in fase twee en welke effecten dit besluit heeft op de resultaten van het totale programma.

Voor dit advies vertrouwt de commissie op de informatie zoals verstrekt door het ministerie van EZ en het bestuur van PhotonDelta. De commissie heeft er vertrouwen in dat de middelen op deze manier beter besteed worden dan in het oorspronkelijke plan, vanwege de significante extra cofinanciering uit de EU en het ministerie van EZ, de versteviging van de internationale positie van PhotonDelta en de beschikbaarstelling van een nieuwe 6-inch wafer fab die nodig is voor de doorontwikkeling van fotonische chips en de doelstellingen van PhotonDelta.

De commissie staat positief tegenover het verzoek op de programmaperiode te verlengen zodat eventueel terugkerend geld opnieuw kan worden ingezet voor de doelen van het programma. Wel acht de commissie het van belang dat wordt verduidelijkt hoe deze middelen worden ingezet in het ecosysteem en hoe dit bijdraagt aan de duurzame financiering van Photondelta. Daarom adviseert zij de indienende minister van EZ in de aanvraag voor de fase twee middelen te verduidelijken hoe wordt geborgd dat de revolverende middelen worden ingezet voor een duurzame publieke exitstrategie en het behalen van de doelen op het gebied van nieuwe bedrijvigheid.

Op basis van de bovenstaande overwegingen geeft de adviescommissie de volgende adviezen mee aan de minister van EZ:

1. Werk in de aanvraag voor fase 2 alsnog inhoudelijk de gevolgen van dit besluit uit en expliciteer welke voorgenomen fase 2 activiteiten nu geen doorgang meer vinden en welke gevolgen dit heeft voor de programmadoelen.
2. De adviescommissie ziet dat enkele private partijen bovengemiddeld zullen profiteren van deze wijziging, wat risico’s geeft: als deze partijen door buitenlandse partijen worden

overgenomen, lekken publieke investeringen weg. De commissie adviseert in de aanvraag van de middelen voor de tweede fase aan te geven hoe deze risico's worden geadresseerd.

3. Werk in de plannen van fase twee uit hoe revolverende middelen opnieuw ten goede komen voor het ecosysteem. De commissie adviseert deze in te zetten voor een duurzame publieke exitstrategie en het behalen van de doelen op het gebied van nieuwe bedrijvigheid.